

Koner i Hareskov – causeri med billeder.

Nina Nørager-Nielsen 7.11.2007

Hvis det passer, at drømmen om Utopia er henlagt til fortiden skulle denne beretning have gode betingelser for succes.

Jeg fortæller historier – ikke Historie. Historier som jeg kan huske - eller som folk har fortalt mig i de seneste år. Jeg vil derfor på ingen måde stå inde for sandhedsværdien i dem. Men de **tilhørende** billeder er der ikke noget fusk i - ikke så vidt jeg ved.

Når jeg har valgt at fortælle om kvinder – konerne kalder jeg dem, er det fordi det var dem, der var omkring mig i hverdagen, dem der var nærværende. Men også usynlige. Jeg vil gerne gøre dem synlige. Det er ikke min intension at udlevere folk, og jeg håber ikke, nogen bliver kedede af det, jeg fortæller.

Konerne i mine historier er fruer og frøkener og damer og madammer. De er fattige, og de er fine – de er flittige og flinke, nogle er frække og sjove, og mange er rigtig dygtige, og mange er rigtig pæne.

Jeg begynder på Skovmose Alle 33. Her har jeg boet jeg med mine forældre og min lillebror, til jeg i 1957 blev gift og flyttede fra byen.

Vi legede altid ude på vejen, sjippede, spillede bold, trillede kugler og spillede land. En dag, da vi sjippede i bue, kom fru Gøtzsche forbi. Vi nejede, som vi bedst havde lært, men derefter kan det nok være, vi glandede - for pludselig dalede et par kæmpe, chocolatebrune skovtursbukser ned om hælene på fru Gøtzsche. Elastikken var sprunget. De var blanke og havde lodden vrang "Hov", sagde fru Gøtzsche, hoppede ud af bukserne og stoppede dem ned i sin indkøbstaske. Så nikkede hun lidt undskyldende til os - og skyndte sig videre.

Illustration 1: På Skovmose Allé

Illustration 2: Foran huset på Skovmose Allé

Min far var en af de fjerne fædre. Tog hver morgen toget til København, sad på den samme plads og talte med de samme mennesker. Min mor var derhjemme, og hun var en rigtig pæn lille dame. Min far havde været bryder i sine unge dage og havde da ødelagt en skulder, som af og til gik af led.

Det gjorde den så en nat i mørklægningsperioden under krigen, og han fik stærke smerter. Min mor var ikke ret modig, men vi havde ikke telefon, så hun måtte spæne gennem byen op til dr. Larsen – han kom straks og satte den på plads.

Mange år senere, da jeg var lærer på Syvstjerneskolen kom min mor tit, når vi havde åbent hus. En dag stod hun og jeg i skolegården og talte sammen, og bagefter kom en af mine kolleger hen til mig og sagde: *"Det er dog utroligt, at den nydelige dame er din mor."*

Vi er tilbage i 40erne, og da var det tidstypisk, at mødre var hjemmegående, men de var det på forskellige måder. Min mor var privilegeret. Min far kunne forsørge os, og han var ædruelig. Der var ikke noget at rutte med, men det skulle ikke kunne ses. Min mand har sagt: *"Din far og mor hørte til i arbejderklassen, men de ville gerne se ud af lidt mere"* Og det har han vist ret i. Derfor var min mor en af de pæne damer i byen. Hun gik med hat og hattenål, og vores tøj var omsyet, men det var pænt.

Til børnefødselsdag, så vi ofte en helt anden slags mødre. Det var gerne i familier med mange, mange børn. Her kunne man møde en underkuet mor - eller en skrap madam, der prøvede at holde sammen på stumperne. Tit havde hun hårdt fysisk arbejde med at koge, gøre rent eller sy for andre folk - eller hun arbejdede på et af gartnerierne.

Mens mor var væk, passede de store søskende de små børn i hjemmet.

Ved siden af os på Skovmose Alle havde frk Ellen Larsen børnehaven, så her blev nogle af børnene også passet. Hun kunne have ca. 20 børn i alderen fra 1½ til 8 år.

Illustration 3: Børnehaven. 1943

De flittige koners mænd nåede ikke altid hjem med ugelønnen i behold. Der var fuldt hus og glade dage på Hareskovpavillonen, Skovlyst og Eliselund, når det havde været lønningsdag.

Frk Larsen fra børnehaven er der mange af mine jævnaldrende, der har oplevet. Hun havde en pædagogisk uddannelse – vist fra Frøbel seminarium. Dengang var der jo et andet syn på børn end i dag, så det er ikke alle, der har de bedste minder fra deres børnehavetid. En fortæller, at hendes lillebror kom i børnehaven, "men efter 1 måned tog min mor ham hjem igen, så han kunne blive ordentligt passet derhjemme".

Ved børnehavens 65 års jubilæum, blev 2 af de gamle piger interviewet til lokalpressen, og

her kan man læse "Udover at havregrøden var søden, men selvfølgelig alligevel skulle spises op uden protester, så var måden at holde justits på, at putte os børn i brændekassen og lægge låg på – eller sætte os mellem 2 døre. I en af stuerne var der et sæt døre med glas i den øverste halvdel – havde man været uartig blev man låst inde mellem dørene med næsen mod ruden - og til beskuelse af de andre børn. Måske var det dog bedre end at blive låst inde i det mørke kosteskab.

Illustration 4:1962. Frk Ellen Larsen med Charlotte og Nanna Kjærgaard

Men der var også gode stunder hos frk Larsen. Hun kunne spille klaver og synge med os, og vi lavede små teaterstykker."

Illustration 5:På tur med syskolen

Frk Larsen var en af de mange frøkener i byen, man vil kalde gammeljomfruer. -

Der var flere hold søstre som boede sammen, frøknerne Bertelsen på Rosen alle og frøknerne Hanssen på Kjeldgårdsvej. De hørte sammen med frk Lange til kredsen omkring sy- og søndagsskolen.

En der bestemt ikke var gammeljomfruagtig var frk Halle. Hun havde rævefarmen på Tibberup alle og var en kvinde, som jeg kun husker iført kedeldragt og store gummistøvler. Foruden ræve havde hun også bævere og høns. Hun slagtede ræve og bævere - og pelsede dem formodentlig selv og solgte skindene. Slagtehøns solgte hun også. Min mor sendte mig ud på rævefarmen for at købe æg. Jeg var bange for frk. Halle og måtte skyde hjertet op i halsen og slå lugtesansen fra, når jeg skulle forbi burene og ned bagved, hvor hun havde høns.

Edith, som i mange år har boet på den anden side af vejen fortæller. *"Ja, frk Halle – hende købte vi jordbær af. Hun kunne bestemt ikke lide mig. Men min mand var hun meget glad for at tale med."*

Nu kunne man så tro, at frk. Halle ikke brød sig om kvinder, men det var slet ikke tilfældet.

På 1. sal boede der nemlig en anden ugift kvinde, og de havde i hvert fald samme postkasse, har jeg fået at vide, da jeg for et par år siden begyndte at spørge mig omkring. Det anede jeg intet om, det fortalte min mor aldrig. Jeg har desværre ikke noget foto af frk Halle, så igen må jeg ty til min familie.

Min mor havde nemlig 4 søstre og 1 bror. Når folk så dette billede af min mor og hendes søskende, var kommentaren: *"Ja men, der er da 2*

Illustration 7: Vaske Carla Frida Jensen og Berta Olsson

brødre" - "nej, nej",

svarede vi, *det er moster Lily – hun går altid i herretøj"*

Ligesom frk Halle.

Vasketøj modtages. Vaskeriet Lindevej 27, står der i en annonce i Kajs avis i 1948.

Den var sat i af Carla Petersen, i folkemunde kaldet Vaske Carla.

Der stod altid damp ud af vinduerne hos Carla. Hun havde en gruekedel og skyllede vasketøjet i store trækar. Ude i haven var der en pumpe, hvorfra hun med børnenes hjælp pumpede det vand op, som skulle

Illustration 6: Ida's søskende

bruges til vasken. Når tøjet var tørt, strøg hun det. Om vinteren var hele hendes stue fyldt med tøj hængt til tørre. Når børnene var i skole, måtte Carla selv pumpe.

Hun tændte sig så en cerut, men måtte bide sig fast i den, fordi hun skulle bruge armene, når hun pumpede *"Så jeg tror såmænd hun røg en halv cerut – resten tyggede hun"*, fortæller tidligere glarmester Kurt Petersen, som jeg nåede at interviewe kort før hans død for et år siden. Han var en af dem, der som dreng hjalp med at pumpe vand.

"Min mor sad aldrig ned", fortæller hendes datter, *"jo selvfølgelig, lige når hun spiste – ellers arbejdede hun hele tiden og forsørgede os 3 børn og min far, der tidligt havde fået en alvorlig sygdom."*

Der sad altid folk i Carlas køkken. Både hendes far og svogeren, der var enkemand, kom hver dag og spiste med. Så kom der nogle, der skulle have et godt råd eller fortælle om deres problemer - eller bare skulle have en tår kaffe. Hun hørte på dem alle sammen.

Jeg gik i klasse med hendes søn, Rud, og jeg har også tit siddet i deres køkken og fået mig en franskbrødsfad.

Der var en kvinde i nabolaget, som var blevet husvild. Hende mødte Carla en dag, og da konen fortalte, at hun sov oppe i skoven, fik hun straks tilbudt en plads på sofaen hjemme i Carlas stue.

Hos familien Petersen lidt længere oppe ad Lindevej fik moderen lungebetændelse, og så kom Carla og sørgede for, at hun kom på hospitalet. Hun tog sig også af familiens 7 børn, så de blev passet, mens fru Petersen var syg.

Carla brød sig ikke om "de hellige". Det var lige meget, om det var de indremissionske eller Jehovas vidner. Hun syntes, de var dobbeltmoraliske, og hvis de ville prøve at frelse hende, blev de pure afvist *"Jeg vil ikke høre på det sludder,"* sagde hun. *"Der er ingen, der skal blande sig i min tro"*

Hjemme hos os havde vi storvask 1 gang om måneden. Så stod min mor i kælderen hele dagen, og så var hun godt træt. Carla Petersen havde storvask hver dag,

I de sidste år fik hun en moderne vaskemaskine. Alligevel tror jeg, at hun sled sig op – hun blev kun 59 år.

Karlas søster hed Hilda Jørgensen og boede på Skovmose Alle nr. 12. Hun havde købt grunden her for 250 kr. af Peder Jensen, rammefabrikanten. Først havde hun været gift med Car-

las mands bror, men senere blev hun gift med Niels Jørgensen. Hun havde en datter Eva, men Eva var hendes private barn. Ingen af hendes mænd var far til Eva. Hun havde engang været på en tur til Holmegårds Glasværk, og så var hun blevet gravid.

Illustration 8: Eva fra Tatol, forrest t.h. 1945

På et tidspunkt ville Eva gerne hilse på sin far, og så tog Hilda og Eva til Holmegårds Glasværk. Det viste sig, at manden havde besvangret 2 piger på næsten samme tid.

Da den anden pige var datter af en rig gårdmand, havde han giftet sig med hende – og det kunne Hilda såmænd godt forstå. Og så tog Hilda og Eva hjem igen.

Eva spillede klaver, og når hun spillede, dansede hele familien rundt om spisebordet, og havde det fornøjeligt. Eva fik en kontoruddannelse og fik job hos rammefabrikanten, der på det tidspunkt var kommunens største skatteyder. Det menes, at hun var den, der havde den største indsigt i hans forretninger.

Senere blev hun gift med Svend Mælkemand, og i 1947 købte de

Tatol på Gl. Hareskovvej. I Kajs Avis kan man d. 21-11-1947 læse, at Eva overtager forretningen og anbefaler sig til kunderne: "Jeg skal altid bestrebe mig for at betjene Dem på det bedste. Ærbødigst Eva Andersen".

Når man gik forbi Tatol og mejeriet kom man til Gl. Hareskovvej 307. Her kunne man handle i Hareskov Manufakturforretning ved M. Jensen, Telf. 10. - Hun hed Marie Jensen. Min mor sagde, at jeg skulle sige fru Jensen. Nogle sagde bare Marie. I et lille samfund får man hurtigt øgenavne, så man kunne også høre Lille Marie og Klude Marie.

Illustration 9: Marie Jensen

Marie Jensen var blevet alene efter mandens død i 1936. Hun var en af de enlige mødre, der forsørgede sig selv og deres børn ved hjælp af en lille forretning. Hun solgte syartikler, stoffer og lidt trikotage – og postkort og glansbilleder og meget mere.. Jeg gik altid til fru Jensen, når jeg skulle købe fødselsdagsgave. Hun var en lille, fin, venlig og vims dame med brillerne nede på næsen. Jeg har nu her i mit opsøgende arbejde fundet nogle foto, hvor Marie Jensen

er på, og hun har nok været en kone med lidt mere spræl i, end jeg som barn opfattede hende.

Marie Jensens diametrale modsætning var fru Haraldsted, fru Lydia Haraldsted. Hun var en høj, statelig og alvorlig kvinde.

Ligesom fru Jensen var hun tidligt blevet alene - men med 4 sønner. Nu havde hun apoteksudsalget på hjørnet af Skandrups alle og Hareskovvej i den villa, der hed Susforbi. Hun solgte også aviser og ugeblade, og når der om søndagen var mange folk, stod vi i kø ned ad trappen og ventede på at kunne få vores avis.

Illustration 10: Sommerfest i HIF. 1952

Til daglig gik man lige ind i den smalle, tomme butik, og så ringede en klokke - og ud fra privaten kom fru Haraldsted majestætisk skridende. Hun var meget påpasselig med at få sine flasker tilbage, når hun havde solgt medicin til folk.

I dag kan man næsten ikke forestille sig, hvordan byen var fyldt med forretninger. Eller forstå, hvordan så mange mennesker kunne ernære sig ved handlen. Jeg har nævnt nogle - de enlige mødre.

I andre tilfælde var både mand og kone i forretningen, men der var også steder, hvor kun konen passede butikken, og så ved jeg ikke rigtig, hvad manden lavede. Det gjaldt f.eks. i Købmandshuset på Skovmose Alle 25. -

Illustration 11: Købmandshuset

Købmanden hed Osvald Christiansen, og han var formand for - eller bestyrelsesmedlem i flere af de lokale foreninger. Han stod også for det administrative, når en af de mange dilettant forestillinger løb af stabelen. Vi handlede hos købmand Christiansen eller hos fru Christiansen, som vi sagde. Det var nemlig hende, der knoklede - Osvald

snakkede mere med kunderne. Jeg har kunnet skaffe adskillige foto af Osvald, men desværre ingen af fru Christiansen.

Hvorfor familien Olsson havde tilnavnet Spæk var ikke indlysende. Det var ikke, fordi de var specielt tykke i den familie, men det viste sig, at Bertha Olsson som ung pige havde været i slagterlære. I 1921 startede hun og hendes mand så slagterforretning i det, der senere blev til Eifis hus, altså på hjørnet af

Illustration 12: Slagterforretningen. 1921

Hareskovvej og Poppel Alle. De havde kun forretningen i et års tid, men navnet Spæk hængte ved – også hos børnene.

Illustration 13: Fru Olsson "Spæk" ved pavillonen

Lige efter krigen i maj 1945, da der var frihedskæmpere på Gasværket, var der nogle aktive kvinder, der påtog sig at lave mad til dem.

Blandt dem var Marie Jensen fra manufakturen og fru Spæk, der

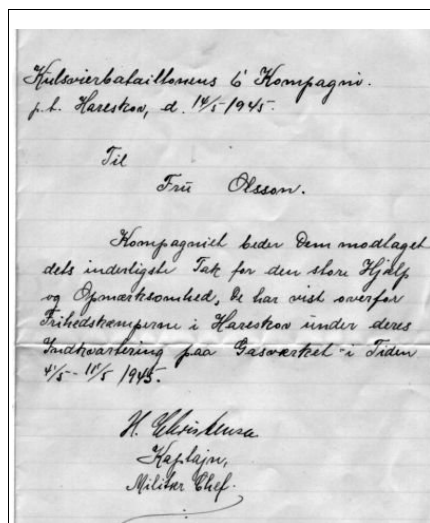

Illustration 14: Takkebrev fra frihedskæmperne

boede på Birkevang. Senere modtog mad-damerne et takkebrev fra kaptajnen for deres indsats.

Eva Ildsgård Petersen havde damefrisørsalon oven på manufakturen. Hun var også alene med sin datter, Hanne, men blev i 1961 gift med Poul Hansen, der var viceborgmester og tidligere sognerådsformand.

En anden damefrisør var Fru Bæk. Hun havde salon hjemme i en stue på Priors alle 3. Her havde hun kunder fra morgen til aften og passede samtidig de 3 døtre, mens hendes mand, der var radiotelegrafist, rejste i Grønland med Grev Knut.

Illustration 15:
Lotte Engelin.
1951

Det hed at gå til spil, når man fik klaverundervisning. Fru Engelin, der var flygtet fra Berlin kort før krigen, gav hjemmeundervisning og cyklede rundt til eleverne på en meget høj damecykel med alle sine noder i en taske i cykelkurven.

Fru Øst, som stod for min klaveropdragelse, tog imod sine elever i hallen, når de skulle til spil. "Har du husket pengene?", var det første hun spurgte om, når det havde været månedsskift, og man skulle betale. Havde man glemt dem, var det endnu sværere at komme igennem Chopins etuder med fru Øst. Der var både en hr. Engelin og en hr. Øst, men dem var der ingen, der så i hverdagen. En gang hver sommer var vi til elevkoncert, hvor vi spillede et stykke for hinanden – ikke for forældre, næ næ. Fru Øst spillede også selv et klaverstykke for os – et langt et, hvor vi kun ventede på, at hun skulle blive færdig.

Illustration 16:Fru Øst. 1992

Bagefter fik vi nemlig kage og sodavand. Og så legede vi i haven. Da var hr. Øst hjemme og overvågede, at vi kun gik på havestierne og ikke nedtrampede hans sjældne planter.

Ved siden af fru Øst boede disponent Nielsens. De havde en logerende, en ung dame, der var keramiker. Hun hed Gurli Conrad og var en af flere kvindelige keramikere i **Hareskov**.

På grunden er fundet mange rester fra hendes produktion. Smykker og knapper og bæltespænder er dukket op, når der mange år senere skulle graves have.

Vivi og Camit Bülow hed keramikersøstrene på Skovmose Alle 71 og

Illustration 18:Bülow

79. Vivi var uddannet keramiker og havde været i lære i Paris og hos Kähler i Næstved.

Hun arbejdede hele sit liv som keramiker.

Under anden verdenskrig købte hun en villa på Skovmose Alle 71, og her indrettede hun værksted.

Illustration 17:Bülow

I begyndelsen lavede Vivi naturalistiske dyr og vaser og krukke. Senere blev figurene mere stiliserede, og under krigen lavede hun smykker og knapper.

Efter 1945 startede hun en produktion af kakkelborde og solgte bl.a. til de store Amerikabåde.

Hendes søster, Camit var uddannet møbelsnedker og hun købte nabohuset, som nu er nr.79.

Da hun kom til Hareskov startede hun også en keramikproduktion.

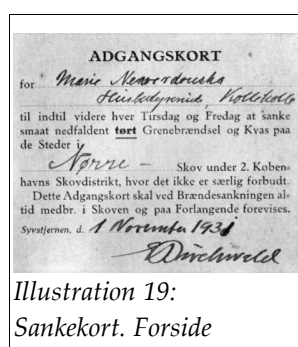

Illustration 19:
Sankekort. Forside

Mange familier havde sankekort til skoven, så det var almindeligt at se konerne komme med trækvogne – tomme på vej til skoven og med et højt brændelæs på tilbagevejen. Børnene løb ved siden af eller hjalp med at trække.

Illustration 20:
Sankekort. Bagside

Overfor Dr. Larsen på Hareskovvej boede

frk. Stampe på skrænten i et nu nedrevet træhus med tårn. Hun havde vist en lejlighed i København, men boede det meste af året i Hareskov. Hun røg pipe og cigaretter og gik også i skoven efter brænde. Men hun havde *ikke* sankekort, så det handlede for hende om at undgå at møde skovens folk. Det fortælles, at hun havde en sæk med sig, og en dag, da hun mødte Jakob Skovløber, som var en lille mand, trak hun resolut sækken ned over hovedet på ham - og spænedes hjem.

I sidste uge blev jeg ringet op af en mand, der lige ville fortælle om frk. Stampe. "Jeg var 9 år, og vi boede tæt ved - på Gl. Hareskovvej 327", sagde Børge, som han hedder, "og jeg husker frk Stampe som meget gammel, høj og tynd og helt rynket i ansigtet. Hun var en excentrisk kvinde, men hun har såmænd nok kun været 50. Hun gik altid med 2 hunde. Efter befrielsen i 1945 viste det sig at frk Stampe havde et våbendepot sit hus. "

En dag mødte hun en af de unge koner, der var ude at gå med sin nyfødte i barnevogn Hun ville gerne kigge ned i barnevognen og spurgte, hvad drengen skulle hedde. "Bjørn" svarede moderen, hvorpå frk Stampe vrængede: *Bjørn - så kunne han jo lige så godt hedde Mus eller Stork.*

Ligesom Børge syntes jeg og sikkert alle andre børn, at man var ældgammel, når man var over 30. Det gjaldt også frk Krone, som måske blot har været lidt ældre end min mor.

Jeg ved ikke, hvad frk. Krone levede af – kun at hun havde nogle værelser, som hun lejede ud.

Bl.a. til Mogens Brandt, som fik et værelse på 1.sal, da han flyttede hjemmefra. Hans mor havde haft tlf. centralen på Skandrups alle. Men da hun solgte centralen, kom Mogens altså til at bo et års tid hos Frk Krone på Lindevej 12, indtil han blev gift i 1947.

Frk Krone havde også 2 hunde, og den ene hed Duttemand. I Mogens og Johanne Brandts bryllupsalbum, som jeg har fået lov at se, er der en sang, som frk Krone har skrevet til lejligheden – og den er underskrevet med "En hilsen fra Duttemand"

Petersen fra nr. 16 og frk. Krone havde nogle hidsige diskussioner om vand, idet Frk Krone hævdede, at Petersen stjal vandet fra hendes brønd. Hun kunne vist godt være noget strid og stivnakket, og Petersen havde måske heller ikke altid helt rent mel i posen. Det var ikke ualmindeligt med den slags nabouoverensstemmelser – ofte om vand og kloakering.

På den anden side af vejen havde min onkel sommerhus, og han kom godt ud af det med frk Krone. KRONEN kaldte han hende. En dag spurgte hun ham, om han ikke kendte en, der ville leje et værelse hos hende. Han var taxavognmand og havde en chauffør, der var kommet ind fra landet for at køre for ham. Chaufføren var ungkarl og hed KRONEMAND. "Kronen skal sgu ha` Kronemand", sagde min onkel, og så sørgede han for, at Kronemand flyttede ind hos hende i kælderen. Han havde respekt for "Frøkenen" og gik dagligt tur med hendes hunde og omtalte hende med stor ærbødighed.

"Banklund" var bankbestyrer i Bagsværd. I 1935 byggede han sammen med sin kone Ingeborg Lund huset på Poppel alle 68. De var indremissionske og meget idealistiske. De

indrettede kælderetagen med møderum og køkken Her blev der holdt andagter og bønnermøder, og en nyoprettet afdeling af Blå Kors holdt også deres møder der. Og hos dem startede den børnehave, som senere flyttede til Skovmose alle 35 med Frk. Ellen Larsen som pædagog. På et tidspunkt var der også vandrehjem på Poppel alle 68, men i 40erne holdt Fru Lund syskole for byens børn, som strømmede til hver onsdag

eftermiddag og syede papbilleder og små nålepuder og punge.

Det var i virkeligheden også en slags bønne-møde, hvor vi sang salmer og bad fadervor og så billeder fra Santalmissionen, men da fru Banklund og hendes hjælpere var så søde, gled det med Vorherre også ned.

Der kom også drenge i syskolen. Nogle lærte at strikke, men Poul Pless fortæller, at han blev sat til at dampe frimærker af gamle breve. Lunds havde også søndagsskolen i mange år.

Selv om de samlede mange mennesker i deres kælder, var det ikke alle i Hareskov, der var lige begejstrede for dem. *"Når fru Lund sagde min søde pige til mig, syntes jeg det var ækelt. Jeg var bestemt ikke hendes søde pige"*, har jeg hørt en sige.

Fru Lund kastede især sin kærlighed på de folk, der arbejdede for kirken. Pastor Schwartz Nielsen fortæller om, hvordan han var med til møder i Blå Kors og måtte passe gevaldigt på, at de 2 øller, som hans mor havde givet ham med, når han havde besøgt hende - ikke klirrede i tasken. Graver Pless og især Søren Kristian Jørgensen, der var kirkegårdsmedhjælper "arbejdede" for fru Lund. *"Vi måtte aldrig sidde stille – der skulle arbejdes hele tiden"*, fortæller hans kone Eva Jørgensen. *"Først skulle vi køre hende – fru Lund - til sommerhuset, og så skulle Søren Kristian slå græs – en kæmpeplæne. Og jeg skulle pudse vinduer. Vi skulle have maden med selv – også til fru Lund. Hun var normalt vegetar, men hun elskede at spise vores røde bøffer. Og så måtte vi jo ikke engang drikke en øl eller et glas vin til maden."*

Fru Lund har selv i et interview fortalt om, hvordan hun blev opdraget til sparsommelighed. Den børnelærdom glemte hun aldrig. I 1979 fortæller hun om arbejdet i Santalkredsen, og om at hun sammen med nogle lokale kvinder havde en 10øres forening for missionen i Afrika.

Ingeborg Lund gik ikke meget op i sit udseende, men hun var en meget synlig person, når hun med sine runde kinder, tilbagestrøget hår og lidt udstående øjne kom op i bus-sen med store indkøbsposer i hænderne. *"Fru Lund har altid den samme kjole på. Det er kun stoffet, der skifter, modellen er altid den samme,"* sagde købmandskonen, der hvor fru Lund handlede.

Illustration 21: Fru pastor Heinsen og fru Lund

Og så var Ingeborg Lund en samler. Kælderen på Poppel alle var fyldt op med stakke af aviser og blade og sammenpressede kartoner – og breve uden de frimærker, som drengene havde dampet af.

”Vi måtte ikke smide noget væk,” fortæller Eva Jørgensen.

Langt senere er det gået op for mig, at fru Lund i perioder var helt væk fra byen. Hun led af dybe depressioner, så hun blev indlagt eller opholdt sig – vist på Filadelfia. Man siger, at det var fordi hun ikke fik nogen børn selv.

Illustration 22:Håndboldmøster

”Vi spørger min møster”, sagde Jytte Skomager, da pigerne manglede en håndboldtræner. Næste gang kom hun med en lille rund, meget adræt kone, der altid skraldgrinede og aldrig kom til at hedde andet end *”Møster”*. Hun havde sin fløjte om halsen, og så gik hun i gang med at træne os.

Hun boede i Skomagergården med sin mand og 2 børn. Sammen med sin søster, fru Skomager tog hun sig af

deres far, som også boede der. Og derudover passede hun deres grøntforretning.

Trænerjobbet havde hun for sjov. Hendes rigtige navn var Borghild Jensen, og hun kom til at spille en stor rolle for HIFs håndboldafdeling.

Jeg synes altid, det er mærkeligt, når jeg skal fortælle om Ester Bentzen. Ikke fordi hun boede alene med sine dyr på Lindevej 43 – eller fordi hun kaldte sit hjem for Noahs Ark - eller fordi hun så lidt sigøjneragtig ud med sine øringer, og tørklædet bundet på den der specielle måde.

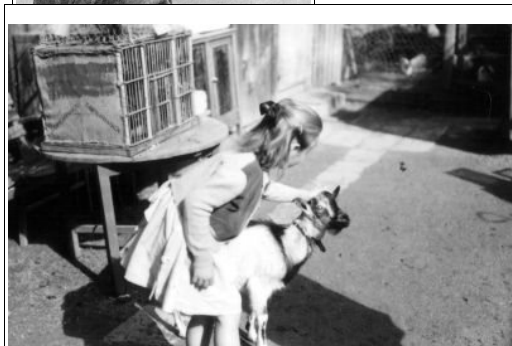

Illustration 25:Karin med geden

Men fordi jeg aldrig har

været der. Ikke som barn, da

jeg selv boede der, men heller ikke senere med

Illustration 23:Noahs Ark

mine drenge. De har dog heldigvis været der med deres mormor og morfar og den obligatoriske madpakke, som de altid havde med, når de var på tur.

Noahs ark var et meget yndet søndagsudflugtsmål. Folk kom fra København og skulle se gederne, aberne og desmerdyret. Der var også græske landskildpadder og undulater.

I 1948 vandt Ester Bentzen ærespræmie på en international katteudstilling med den sjældne haleløse kat, Tibbi. Det kunne man læse i HVA 3-12-48.

P.O. Schmidt fra Poppel Alle har en gammel filmstump med frk. Bendtzen, som er blevet overspillet til DVD.

Når jeg kontakter folk fra "det gamle Hareskov" får jeg en masse gode historier og hos mange har jeg også fået billeder. Men det gælder ikke alle.

"Nej, fotografiapparat har vi aldrig haft – det var der ikke råd til," lyder det.

Illustration 26: Tømrer Hansens sølvbryllup. 1943

Der var stor fattigdom i mange hjem, og det bevidner denne lille historie: *"Vi var 5 børn, og min far døde tidligt. Da boet mange år senere skulle gøres op efter min mor, viste det sig, at vi havde 2 ekstra søskende. Jeg spekulerede på, om min far havde været i byen uden min mor, men det viste sig, at min mor havde født dem. De var blevet bortadopteret, fordi min far ikke kunne brødføde flere end os 5."*

At have en 5-6-7 børn var ikke exceptionelt.

Men når man ser Tømrer Hansens sølvbryllupsbillede fra 1943, viser det en rigtig børnerig familie. Det er nemlig ikke alle gæsterne, der er afbildet, men kun

Tømrer Hansen og hans kone Ellen - og deres

13 børn. Nu skal jeg skynde mig at sige, at de 13 er fordelt på 2 koner.

Carl Christian Hansen boede på Ærø og blev alene med 7 børn, da hans 1. kone døde i barselsseng. Hun havde da født ham 13 børn, men de 6 var døde.

Han søgte og fik en husbestyrerinde fra København, som blev meget glad for - især børnene,

og giftede sig med deres far i 1918. Det var Ellen Hansen, der på det tidspunkt var 35 år.

I løbet af de næste 10 år fik de 6 børn til.

De kom til Hareskov omkring 1930, og Tømrer Hansen byggede hus på Skovmose Alle 31.

Lille fru Hansen, som vi altid kaldte hende, boede så ved siden af os, til hun i 1949 flyttede i Åhusene. Hun må have været meget køn som ung, hvis hendes 4 piger ellers lignede hende.

Clara og Hillevi fulgte vist det sædvanlige mønster for unge piger i Hareskov. De fik sig en kæreste, og snart var de unge fruer. Ih, hvor var jeg dog misundelig, når de der kærestepar gik søndagstur med hinanden under armen.

Men Eva og Else var anderledes. Mere moderne.

I deres fritid deltog de i mangt og meget. De gik til gymnastik og håndbold og tennis og sejlede - og så var de nogle af de første kvinder i Danmark, der tog flyvercertifikat.

Else blev kaldt Else Valse, fordi hun elskede at danse, og hun deltog i amatørkonkurrencer på Pavillonen.

De optrådte i aviser og ugeblade, og Gunnar Nu lavede en radioudsendelse med dem fra Skovlunde Flyveplads. Det var lidt af et sus fra den store verden at bo ved siden af dem.

Illustration 27:Else til søs

Deres valg af erhverv var der ikke meget spræl i - Eva var ekspedient i Magasin, og Else var dameskrædder.

I en tid, hvor man igen - igen kan se Matador, kan man spørge sig selv, om Hareskov havde en fru bankdirektør Varnæs. Det mener jeg ikke er tilfældet, men der var en fru vekselerer Philip - og en fru disponent Nielsen - og en fru grosserer Christensen. Så retorikken var

Illustration 28:Eva i luften

den samme. Men Nina Gade behøvede ikke hedde fru 1.lærer Gade. Hun havde været organist i kirken fra ung, da hun hed Skaalum. Hun var jo datter af den gamle 1.lærer Skaalum - og blev så gift med den nye 1.lærer - Gade. Og fru Skyum behøvede ikke hedde fru vognmand Skyum - hun var i sig selv betydningsfuld og sad i mange år i

Skolekommissionen. Hun hed det alligevel - fru vognmand Skyum, men det var nok, fordi der var 2 brødre Skyum.

Fru bager Hansen og fru slagter Nielsen. Så vidste man med det samme hvilken fru Hansen og hvilken fru Nielsen, der var tale om. Ligesom når man sagde Eva Tatol.

Den legendariske fru Christensen fra stationen har alle vist hørt om. Tænk. En kvindelig stationsforstander. Hende er der skrevet og fortalt meget om. Hun havde også øgenavne, men det pæneste var fru Stationsforstanderen. Sammen med sin datter drev hun også iskiosken på stationen.

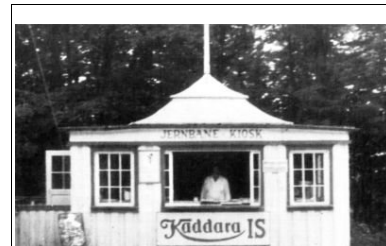

Illustration 29: Iskiosken på stationen

Og så er der min "yndlingskone". Det er Olga – Olga

Andersen fra Klinthøj alle. Det særlige ved Olga er, at hun stadig lever. Hun er fra 1913 og således på den anden side af 90.

Olga husker ikke så godt - og ved det. For godt et år siden kontaktede jeg hende – jeg skrev først et brev og bagefter aftalte vi, at jeg kunne komme hjem på Klinthøj alle. "Pokkers også med den knold," sagde hun mange gange, når hun ikke kunne huske – og så dunkede hun sig i hovedet. Men når hun skulle fortælle om sin barndom, huskede hun det hele. Om hvordan hun med sine forældre og søskende GIK i kirke, enten til Kirke Værløse eller Herlev, for Hareskov Kirke blev først bygget i 1928. "Vi havde jo hestevogn," fortalte hun, "men papa syntes, det var synd for hestene, at de skulle stå og vente uden for kirken."

Om hvordan hendes mor blev tosset på hende, fordi hun hellere ville gå i lange bukser end i kjole. Om hvordan hun købte sig en motorcykel. Og om, da hun kørte i hestevogn igennem Hareskov, af Fægyden gennem Værløse og videre til Ganløse for at hente roer til Købmand Dahl på hjørnet af Gl. Hareskovvej og Skandrups Alle.

Illustration 30: Olga til hest

Olga var i mange år formand for gymafdelingen i HIF. Hun går dagligt lange ture, men gymnastikken er det slut med. Derfor vil jeg slutte med et billede fra gymnastikopvisning i 1947.

Illustration 31:Opstilling på frueholdet. 1947

Koner i udrykket opstilling og i ens dragter. Så ser man ikke, hvem der er høj, og hvem der er lav. Forskellene udjævnes. Det er nok, at man bare er dygtig til gymnastik.

Jeg håber ikke, at jeg fortæller nogle historier, der støder nogen. Der kunne jo også være en, der tænker: Hvorfor fortæller hun ikke min historie? Og jeg må svare, at jeg kender den ikke - eller hvad der er mere sandsynligt: Det kan jeg ikke huske.

Nina